

Herontwikkeling Oude Gemeentewerf Bruchem

toetsing aan de Flora- en faunawet

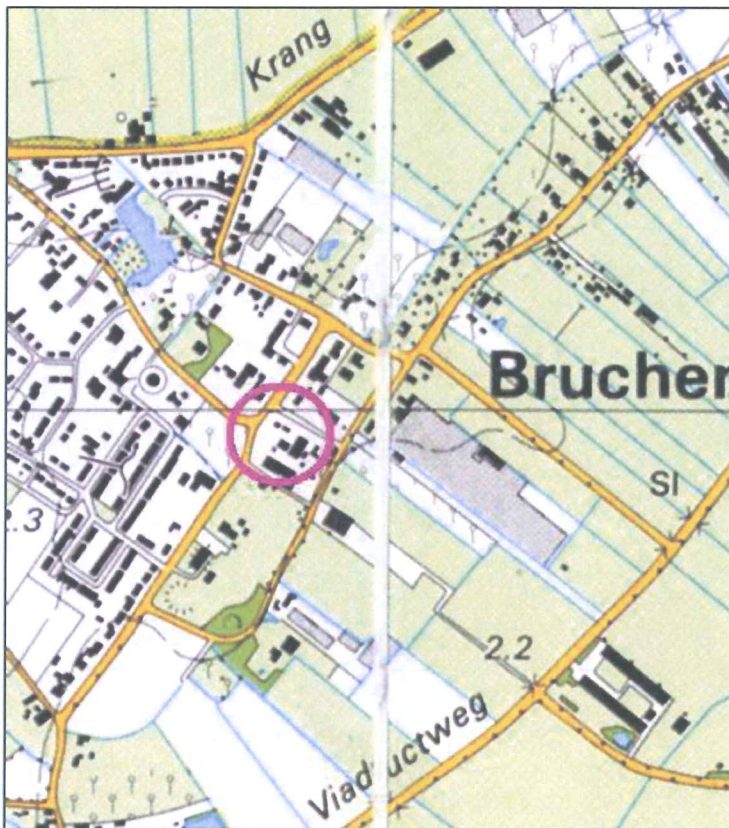
colofon

28 juni 2008

- tekst	dr. A.J.M. Schenkeveld
- productie	bureau Schenkeveld
Vistraat 1, 4101 AC Culemborg
Telefoon: 0345- 534245, Fax: 0345-534028
Email: schenkeveldbureau@planet.nl
- opdrachtgever	Woningstichting De Vijf Gemeenten, Hedel
- contactpersoon	mr. A. Schaap van Droffelaar bv, Arnhem

Inleiding

Woningstichting De Vijf Gemeenten herontwikkelt de oude gemeentewerf aan de Peperstraat te Bruchem. Dit rechthoekig gebied wordt nu in beslag genomen door loodsen, opslagruimte en een dienstwoning. Op deze locatie worden 18 wooneenheden gerealiseerd. Het betreft met uitzondering van de bestaande dienstwoning (verbouw) uitsluitend nieuwbouw. De woningbouw past niet in het huidige bestemmingsplan. De gemeente Zaltbommel heeft daarom besloten om voorafgaande aan het nieuwe integrale bestemmingsplan een vrijstellingsprocedure (WRO, artikel 19, lid 2) te volgen. Ten behoeve van deze procedure wordt door bureau van Droffelaar bv een ruimtelijke onderbouwing opgesteld. Volgens de huidige wetgeving moet elke ruimtelijke ingreep getoetst worden aan de Flora- en faunawet. Deze toets is onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing. Verder is het noodzakelijk dat voorafgaande aan de sloop, het grondverzet en de bouwactiviteiten de beschermde soorten, die het plangebied als (deel)habitat gebruiken te inventariseren en bij gebleken schade en overtreding van de verbodsbepalingen van de Flora en faunawet (F&f-wet) hiervoor ontheffing aan te vragen.

figuur 1: ligging plangebied (rosé omcirkeld)

Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet regelt sedert 2002 de bescherming van een groot aantal planten- en diersoorten. Voor handelingen die strijdig zijn met de verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats of dieren in hun natuurlijke leefomgeving moet ontheffing worden aangevraagd. Bij het aanvragen van een ontheffing moet de initiatiefnemer kunnen aantonen dat het maatschappelijk belang van de ingreep opweegt tegen de verwachten schade. Er worden 3 categorieën van bescherming (en daarmee toetsingskader) onderscheiden: streng beschermd – beschermd - algemeen. Om ontheffing te krijgen in het geval van streng beschermde soorten zal de initiatiefnemer moeten aantonen dat er geen alternatief is en er sprake is van dwingende redenen van groot openbaar belang.

Ontheffingsaanvraag

Een aanvraag dient altijd vergezeld te gaan van een uitgebreide onderbouwing, een zogenaamd projectplan. In het projectplan zijn een exacte beschrijving van het plangebied, een topografische kaart, een beschrijving van de omvang en aard van het initiatief, een natuurinventarisatie, een inschatting van de verwachte schade en per fase de gevolgen van de voorgenomen activiteit opgenomen. Deze notitie is te beschouwen als een voorzet voor een dergelijk projectplan en voldoet dus grotendeels aan bovengenoemde vereisten voldoen.

In deze notitie wordt onderzocht in hoeverre de sloop, de nieuwbouw en het nieuwe (woon)gebruik in strijd zijn met de verbodsbepalingen van de F&f-wet en of er dientengevolge ontheffing (ex art. 75 van de F&f-wet) van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd.

- N.b. De ingreep wordt alleen getoetst aan wetgeving op het gebied van soortbescherming. Gebiedsbescherming zoals o.a. vastgelegd in de nieuwe Natuurbeschermingswet (2005) is hier niet aan de orde, omdat het dichtstbijzijnde beschermde natuurgebied, Habitatrichtlijngebied Rijswaard en Kil van Hurwenen, meer dan 5 km ver weg ligt.

Method

Op 27 juni 2008 is het terrein bezocht om alle beschermde planten en dieren, die het plangebied en directe omgeving bewonen en gebruiken te inventariseren. Daarnaast is in de literatuur gezocht naar gegevens over de verspreiding van bijzondere soorten in de (wijde) omgeving.

Natuurwaarde

Gebiedsbeschrijving

Het plangebied ligt op de stroomrug van Bruchem. De bijhorende Rijntak was actief tussen 2560 en 1760 geleden (BP)¹. De oude oeverwallen zijn al heel lang bewoond en in landbouwkundig gebruik. Het bodemmateriaal is kalkhoudende rivierklei (lutumgehalte 17,5 tot 35 %). Het oorspronkelijk maaiveld ligt op ca. 3 m NAP.

Het gebied is niet ontwaterd. De greppel langs de Peperstraat en Dwarsstraat dient als verzamel- en infiltratiebekken. Het grondwaterpeil bedraagt ca. 1,0 m NAP.

Op het perceel was voorheen een kleine boerderij gevestigd. De woning hiervan is in 1931 door C.D. Vos vernieuwd. Na de Tweede Wereldoorlog is hier de gemeentewerf van Bruchem gevestigd.

Op dit moment bestaat het plangebied uit de oude bedrijfswoning met oude stal enigszins verhoogd liggend omgeven door loodsen van diverse vorm en inhoud. Aan de voorkant van het huis ligt een verwilderde siertuin en aan de zijkant een verwilderde boomgaard. De eigenlijke werf is verhard met asfalt en tegels. Aan de voor- en zijkant ligt gazon met enkele solitaire bomen (*Fagus*, *Chamaecyparis*).

Dienstwoning met voortuin

loods

Flora

In het plangebied komen weinig spontaan gevestigde wilde plantensoorten voor. Het betreft vooral pionier- en zoomplanten. De meer bijzondere hiervan zijn karakteristiek voor zonnige en open standplaatsen zoals Gewoon muursterretje, Wit vetkruid, Vroegeling en Zandmuur. Deze soorten groeien op het asfalt en/of tussen de tegels.

In de tuin komen enkele spontaan gevestigde zoomplanten als Gewone haarmuts, Gewoon nagelkruid, Fluitenkruid, Gewone vlier, Hondsdraf, Kweek, Ruw beemdgras en Echte valerian voor.

Meer bijzonder zijn de beschermde (categorie 2) Perzikklokje en Ruig klokje. Beide soorten zijn waarschijnlijk adventief (= ooit door de mens als zaad of plant ingebracht).

¹ Berendsen, H.J.A. e.a., 2001: Palaeographic development of the Rhine-Meuse delta, the Netherlands; Koninklijke van Gorcum, Assen..

Wit vetkruid en Gewoon dikkopmos op asfalt

Gewoon muursterretje en keutels van Konijn op asfalt

Vogels

Tijdens het veldbezoek zijn de volgende (broed)vogelsoorten waargenomen: Houtduif, Turkse tortel, Spreeuw, Merel, Zanglijster, Kauw, Koolmees, Huismus, Heggemus, Vink, Zwarte kraai, Ooievaar, Vink, Tuinfluiter.

In het plangebied zelf zijn geen (oude) nesten gevonden.

Huisemus is een bedreigde broedvogelsoort (categorie gevoelig). Hiervan is een groep van ca. 6 exemplaren op de grens met het huis aan de Dwarsstraat nr. 2 geconstateerd.

Alle hierboven genoemde vogelsoorten zijn streng beschermd. Houtduif is van 15 oktober tot 31 januari bejaagbaar. Zwarte kraai, Spreeuw en Kauw mogen bij gebleken landbouwschade het hele jaar worden geschoten.

De omgeving van het plangebied, t.w. de zuidoostelijke dorpsrand van Bruchem lijkt geschikt voor bedreigde broedvogelsoorten als Groene specht, Steenuil en Boerenzwaluw². Deze vogelsoorten zijn karakteristiek voor relatief extensief besloten agrarisch gebied. Er zijn echter geen sporen of oude verspreidingsgegevens van deze soorten gevonden. De 4 oude knotwilgen aan de oostzijde van het plangebied hebben holtes, maar zijn niet geschikt als nestgelegenheid voor Groene specht of Steenuil, omdat ze te dicht langs de weg staan. De weinig vitale hoogstamappelbomen daarachter vertonen wel oude haksporen van Groene of Grote bonte specht.

Zoogdieren

Er zijn in het plangebied sporen van Konijn, Veldmuis en Huisspitsmuis aangetroffen. Deze soorten zijn beschermd (categorie 1).

Uit de omgeving zijn zomerwaarnemingen bekend van Gewone dwergvleermuis³. Gewone dwergvleermuis is gebouwgebonden. Ze hebben kraamkolonies in spouwmuren en achter boeiborden. Voor zover waarneembaar zijn er in en aan de bestaande bebouwing geen sporen (meststrepen, uitwerpselen, insectenresten) van vleermuizen gevonden.

Sommige vleermuissoorten zijn boombewonend. In beide middeloude beuken zijn echter geen holtes ontdekt.

Alle vleermuissoorten zijn streng beschermd (categorie 3).

Amfibieën en reptielen

Er zijn d.d. 27 juni 2008 geen amfibieën of reptielen in het plangebied waargenomen. In de bredere omgeving (s = 1-3 km) komen ook geen bijzondere soorten voor⁴.

Vissen

n.v.t.

Ongewervelde dieren

Er zijn d.d. 27 juni 2008 geen dagvlinder-, libelle- of sprinkhaansoorten waargenomen.

² www.natuurloket.nl

³ Dijkstra, V. e.a., 1999: Vleermuizen in Gelderland; provincie Gelderland, Arnhem.

⁴ www.ravon.nl/

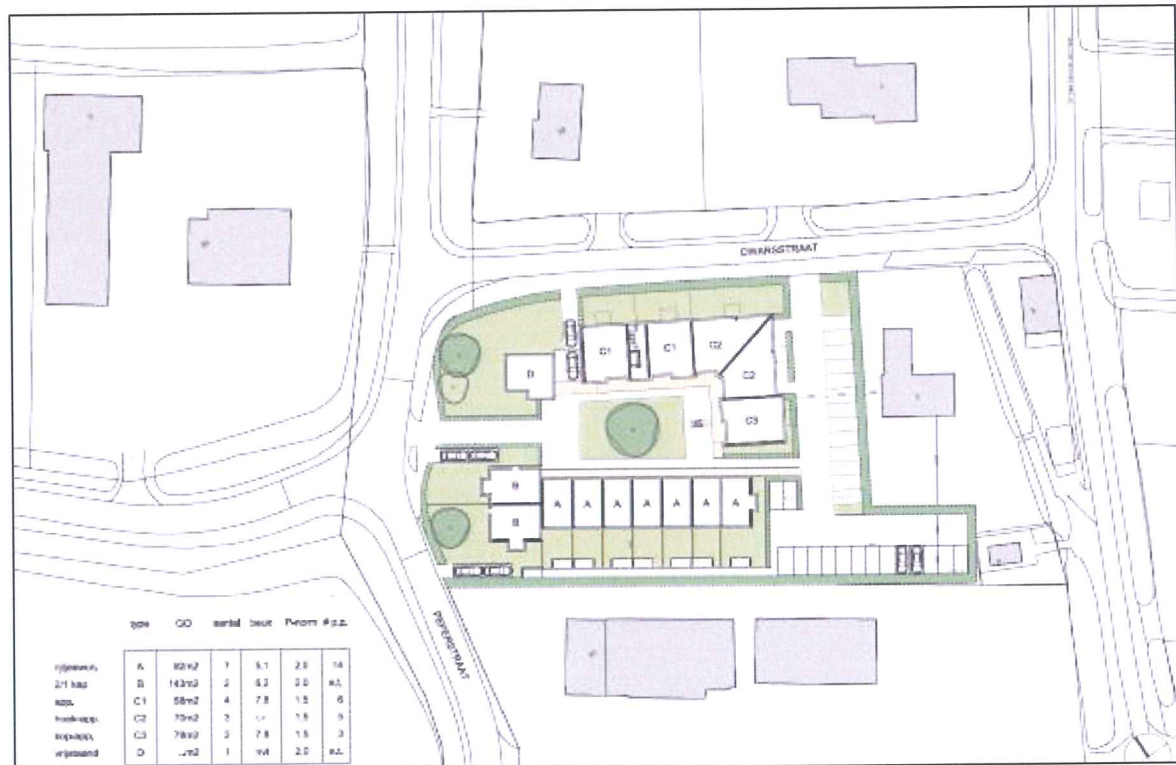
In de wijdere omgeving van het plangebied (kilometerhokken 144-145, 421-422) komen voor zover bekend geen beschermde ongewervelde diersoorten voor⁵.

Conclusie

Het plangebied heeft voor zover met 1 veldbezoek is vast te stellen een beperkte natuurwaarde. De in het gebied aanwezige (beschermde) plant- en diersoorten zijn adventief of algemeen. In totaal zijn 14 beschermde vogel-, 3 beschermde zoogdier- en 2 beschermde plantensoorten aangetroffen.

Discussie

De ruimtelijke ingreep betreft de realisatie van 18 wooneenheden door ver- en nieuwbouw (zie figuur 2).

figuur 2: ontwerp woningen Gemeentewerf Bruchem

De planlocatie heeft een oppervlakte van ca. 0,45 ha. De oude dienstwoning en beide markante beuken blijven gespaard. De overige opstallen en opslagruimten worden weggehaald. Daarvoor in de plaats verschijnen 17 nieuwe wooneenheden en wel in de vorm van appartement, rijwoning of geschakelde woning (zie figuur 2).

De belangrijkste ecologische gevolgen van het initiatief hangen samen met het opruimen van de beplanting (1), het bouwrijp maken (2), de sloop van een deel van de bestaande bebouwing (3), de nieuwbouw (4) en het veranderd gebruik (wonen i.p.v. werken)(5).

Ad 1) De vitaliteit van de huidige beplanting is matig. De meeste bomen en struiken zijn door gebrek aan onderhoud te ver uitgegroeid of ziek geworden. Beide beuken zijn nog wel goed en worden gespaard. De andere bomen en struiken zullen echter worden weggehaald. Hierdoor verdwijnt de groeiplaats van een aantal algemene zoomplanten. De in het gebied aangetroffen broedvogelsoorten zullen zich kunnen handhaven. Het is wel belangrijk dat de struiken en bomen buiten het broedseizoen (15 maart - 15 juli) geruimd worden.

⁵ <http://www.natuurloket.nl/> en

Swaay, C. v., 1998: Vlinders van de Rode lijst in Gelderland; de Vlinderstichting, Wageningen.
 Reemer, M. en V.J. Kalkman, 1998: Sprinkhanen en krekels van de rode lijst in Gelderland; EIS-Nederland, Leiden.
 Kalkman, V.J., R. Ketelaar en M. Reemer, 1998: Libellen van de rode lijst in Gelderland; EIS-Nederland, Leiden.

- Ad 2) Bij het bouwrijp maken verdwijnen de verblijfplaatsen van een aantal algemeen beschermde zoogdiersoorten als Konijn en Huisspitsmuis. Voor algemeen beschermde soorten geldt bij ruimtelijke ingrepen sedert 2005 een vrijstelling. Hiervoor hoeft dus geen ontheffing worden aangevraagd. De aangetroffen muurplanten zijn niet beschermd.
- Ad 3) Voor zover waarneembaar gaan er bij de sloop alleen (potentiële) nestplaatsen van Huismus verloren. De sloop moet dus buiten het broedseizoen plaatsvinden. Er gaan geen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren.
- Ad 4) Tijdens de bouw treedt door lawaai, bouwlampen en uitstoot van vervuilende stoffen verstoring van de natuur in de omgeving op. De omvang hiervan is beperkt en reikt zeker niet tot de (beschermde) natuurgebieden in de omgeving.
- Ad 5) Het veranderde gebruik (van gemeentewerf naar wonen) betekent een toename van het aantal (auto)bewegingen. Ook de verstoring door licht en lawaai in de avond en achterop het terrein neemt toe. Beide veranderingen zijn echter gering en hebben geen of nauwelijks betekenis voor beschermde diersoorten in de omgeving. Het woongebruik en de daarmee samenhangende uitstoot van milieubelastende stoffen is door de geconcentreerde bebouwing en de lage bezetting (aantal bewoners per wooneenheid) kleiner dan die van een gemiddelde nieuwbouwwijk.

Conclusie

Het opruimen van de beplanting, het grondverzet, de nieuwbouw en het woongebruik hebben beperkte ecologische gevolgen. De in het plangebied en omgeving aanwezige beschermde wilde planten- en diersoorten worden in geringe mate geschaad. Door enkele mitigatiemaatregelen te treffen komt de gunstige staat van instandhouding van de betreffende populaties niet onder druk te staan.

Er zullen bij de werkzaamheden geen algemene verbodsbepalingen (artikel 9 t.m.12) van de Flora- en faunawet worden overtreden, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Wel gelden er enkele randvoorwaarden voor bovenstaande conclusie. Deze zijn:

- De struiken en bomen worden buiten het broedseizoen (15 maart- 15 juli) gerooid.
- Ook de gebouwen worden buiten het broedseizoen gesloopt.

Verder worden de volgende natuurvriendelijke aanbevelingen gedaan:

- Beide beuken blijven gespaard.
- Bij de aanplant van nieuwe bomen en struiken in het openbaar groen worden inheemse soorten van de betreffende standplaats (droog, voedselrijk) gebruikt. Voorbeelden hiervan zijn Wintereik, Beuk, Zomer- en Winterlinde, Gladde iep, Zoete kers, Haagbeuk, Gewone en Noordse esdoorn, Witte paardenkastanje, Hemelboom, Es, Hazelaar, Een- en Tweestijlige meidoorn, Wilde kardinaalsmuts, Hondсроos, Rode kornoelje, Vogelkers, Sleedoorn, Spaanse aak. Deze worden bij voorkeur betrokken van een kweker, die werkt met autochtoon materiaal⁶.
- De buitenverlichting is beperkt in tijd (tot 24.00 uur) en bestaat alleen uit enige korte lichtpalen bij de oprit en de ingang van de woning. De lichtbundels zijn naar boven afgeschermd.

⁶ <http://www.bronnen.nl>